

"A hallgatók igényeire fókuszál, a hallgatói mindennapok javítását szolgálja."

Részvételi költségvetés a Gál Ferenc Egyetem Gazdaságtudományi Karán

Az Alternatív Közösségek Egyesülete szívügye 2020. óta a részvételi költségvetés módszerének alkalmazása kifejezetten ifjúsági és gyerek közegben. A módszer népszerűsítése és szakmai fejlesztése érdekében számos lépést tettünk az elmúlt években: lefordítottunk egy szlovák társasjátékot, workshopokat szerveztünk, hálózatot építettünk, tanulmányutakat szerveztünk, kiadványokat, videókat készítettünk.

Mindezek mellett több pilotot is megvalósítottunk és kísértünk végig, amelyek közül most a legutóbbit szeretnénk bemutatni ezen tanulmány keretei között.

Mivel Magyarországon **elsőként volt példa a módszer tudatos alkalmazására egy egyetem falai között**, így különösen fontosnak tartjuk kiemelni azokat a különbségeket, amiket a többi folyamathoz képest másnak érzeltünk ebben a korcsoportban és közegben.

Általános folyamatleírás és korábbi tapasztalatokra

A részvételi költségvetés, mint modell bármilyen intézményi keretben vagy lehatárolható közegben működőképes. Ebből adódóan nem volt kérdéses, hogy egy egyetemi környezetben – azon belül is egy konkrét kar szintjén – a folyamat viszonylag gördülékenyen megvalósítható. **Alapvetően tehát a standard részvételi költségvetési (RK) folyamatok jól ismert struktúráját követtük.** A korábbi – például intézményi keretek között megvalósított – gyakorlatokhoz képest a fő különbséget a módszertani megközelítés és az alapos előzetes tervezés jelentette.

Az egyetemi közeg sajátos kihívást jelentett a megszólítás szempontjából. A kar hallgatói létszáma ugyan jelentős, azonban a diákok nagy része levelező tagozatos. Ennek következtében a hallgatók jelentős része nem tartózkodik mindennap az egyetemen, vagyis a személyes jelenlétre építő hagyományos elérések korlátozottak voltak. Ezért kiemelt hangsúlyt kellett fektetni a digitális csatornákra és a célzott kommunikációra.

A korábbi célcsoportjainkhoz képest a hallgatói közegnél eltérő dinamikával számoltunk. Mivel idősebb, érettebb és más motivációs háttérrel rendelkező célcsoportról van szó, az a feltételezés vezérelt minket, hogy egy önállóbb, felnőttebb folyamatot tudunk végigvinni velük.

Korábbi tapasztalatainkra építve kiemelt figyelmet szeretnénk volna fordítani a belső egyetemi közösségekkel (pl. HÖK, szakkollégiumok, hallgatói klubok) való szoros kapcsolat kiépítésére. Az ő bevonásuk és csatornáik használata kulcsfontosságú volt a hallgatók közvetett, de hatékony eléréséhez.

Kiemelt célunk volt továbbá, hogy a folyamat sikeressége ne kizárólag a külső lebonyolítókon, vagyis rajtunk múljon. A projekt során hangsúlyt fektettünk az egyetemi közreműködők támogatására és felkészítésére, hogy a jövőben önállóan is képesek legyenek lefacilitálni hasonló részvételi folyamatokat.

A folyamat legfőbb novuma és eltérése a korábbi gyakorlatainkhoz képest, ezúttal a pénzügyi háttér kezelése volt. Nem állt rendelkezésre előre elkülönített összeg, sem pályázati, sem külső forrásból (sem az egyetem, sem a lebonyolító szervezet részéről).

A tervezői csapattal (egyetemi képviselőkkel) közösen határoztuk meg a kívánt részvételi költségvetési keretösszeget 400.000 Ft-ban. Továbbá abban állapodtunk meg, hogy végigvisszük a teljes folyamatot, és a nyertes ötletek megszületése után, a folyamat végén teremtjük meg a megvalósításukhoz szükséges forrásokat.

Mindezeket és a folyamatot pedig szeretnénk volna a megfelelően mérni is, a hatását vizsgálni. Ezért kulcsfontosságú volt, hogy valamilyen külső szervezet bevonásával, más szemén keresztül lássuk a

munkánkat. **Ezért vontuk be kezdetektől fogva a K-Monitortól Lovász Dorottyt, aki online és offline is követte velünk a főbb lépéseket.**

Első egyeztetések, tervezés

Az első tervezéshez egy workshop tematikát állítottunk össze. A tervezős alkalmon Dr. Árpási Zoltán, dékán, Károlyi Gabriella Eszter, tanulmányi előadó, Dr. Fazekas Anna, adjunktus és Bujdosó-Kurucsó Alexandra, tanársegéd vettek részt.

Ez az iteratív, közös gondolkodás biztosította, hogy a projekt minden részlete illeszkedjen az egyetemi környezethez. Magán az alkalmon, típusok szerint kategorizáltuk és mértük fel az egyetem rendelkezésre álló erőforrásait és hozzárendeltük a feltérképezett erőforrásokat a folyamat megfelelő lépéseire. Kategorizálás:

Kommunikációs csatornák & Platformok:

- Létező platformok leltározása.
- Az egyes platformokon zajló kommunikáció típusának elemzése.

Közösségek:

- Az egyetemen belüli elérhető célcsoportok és meglévő közösségek feltérképezése a hatékony megszólítás érdekében.

Infrastruktúra:

- A fizikai és digitális infrastruktúra felmérése (személyes bejárással/körbevezetéssel kiegészítve).

Programok:

- Állandó és következő szemeszterre tervezett eseti programok, események, amelyek lehetőséget adhatnak a folyamat során a kapcsolódásra.

Fontos volt a folyamat mérföldköveinek igazítása az egyetemi naptárhoz is (szorgalmi időszakok, vizsgaidőszakok, szünetek és kiemelt rendezvények figyelembevétele), amelyet a programok és a folyamat lépéseinek idővonalra helyezésével tudunk alaposabban elvégezni.

Társasjáték és operatív csoport megalakulása

A folyamat egyik legfontosabb előkészítő és élményalapú eleme a Gazdálkodjunk közösen szimulációs társasjáték alkalmazása volt. A társasjáték alkalmá egyben a folyamat hivatalos indításaként és a toborzás elsődleges felületeként is szolgált. **A játék alkalmazása sokadjára bizonyította hasznát egy-egy folyamat elején, ugyanis a száraz elméleti tudásanyag átadása helyett a résztvevők saját élményen és tapasztaláson keresztül érthették meg az RK folyamatának logikáját.**

Résztvevői kör: Az alkalmon mintegy 10–12 fő vett részt, köztük hallgatók és az egyetem képviselői. A játék végén közöltük a diákokkal, hogy a szimulált folyamat élőben is megvalósul az egyetemen, egyúttal felhívást intéztünk feléjük az Operatív Csoportban való részvételre. Jelentős részük a helyszínen jelezte is részvételi szándékát a csoportban, arra kértük őket, hogy további hallgatókhoz is juttassák el a folyamat hírének indulását és az operatív csoportba csatlakozás lehetőségét.

A csoport megalakulását követően volt egy személyes és több online találkozó, ahol az egyes soron következő lépéseket és feladatokat beszéltük át a mintegy 8 csoporttaggal. Ezek a találkozók a gyakorlati működés során több strukturális és aktivitási nehézséggel szembesültünk.

Az Operatív Csoport koordinálása és funkcionális működtetése nehezen volt kezelhető; utólag értékelve erőteljesebb és strukturáltabb koordinációra lett volna szükség.

Egy-két kiemelkedő személyt leszámítva a hallgatók általában passzívak maradtak, az online találkozókra szinte alig szóltak hozzá, feladatokat nem vállaltak, holott javarészt HÖK-ös képviselőkből álltak. Így az operatív teher egy szűkebb rétegre hárult, elsősorban azokra, akik a tervező találkozón is jelen voltak.

Ötletelés

Az ötletelési szakasz a várakozásokat felülmúlva kiemelkedő sikert és magas hallgatói aktivitást hozott, összesen 41 ötlet érkezett be a hallgatóktól.

Magát az ötletgyűjtést az egyetem a belső levelezőrendszeren, fizikai plakátokon és a közösségi médián keresztül népszerűsítette a hallgatók számára. Az ötletelés klasszikus módon, kihelyezett dobozokba dobott nyomtatott űrlapokkal zajlott (online platform nélkül). A részvétel lehetett anonim, és a hallgatók nyilatkozhattak a későbbi feladatvállalási szándékukról is. Az ötleteknek igazodniuk kellett a 400 000 Ft-os összeghatárhoz, valamint a széles körű hallgatói hasznossághoz.

Szelektálás

Az ötletelést követően az ötletek egy több lépcsőből álló, alapos szűrési és finomítási folyamaton mentek keresztül, amelynek célja a reális, megvalósítható és a **hallgatók számára leginkább értékes javaslatok benntartása volt.**

A többszörös szűrési folyamat során első lépésben az Operatív Csoport tekintette át a beérkezett 41 ötletet. A cél a nyilvánvalóan nem illeszkedő javaslatok kiszűrése és az ugyanolyanok összevonása volt. Ezen a ponton akkor estek ki ötletek ha egyértelműen túllépték a megadott pénzügyi keretet, szembementek az egyetemi alapelvekkel, vagy túlságosan elrugaszkodottak voltak. Például: Csúszda építése, pókerszett beszerzése, külön dohányzóhelyek kijelölése.

Ezt követően a megmaradt 30 ötlet kategorizálását és előkészítését szakmai partnerünk, Murál Morál Egyesület által kidolgozott és bevált minta alapján végeztük el. Az ötleteket ez alapján négy fő csoportba soroltuk:

- Pénzalapból (RK keretből) megvalósítható ötletek
- Fenntartói / Üzemeltetői hatáskörbe tartozó feladatok (pl. izzócsere, székek javítása)
- Egyszerű szervezés kérdése (pl. meglévő nyomtató használata)
- Már folyamatban lévő vagy megvalósítás alatt álló fejlesztések (pl. WIFI jelerősítés)

Ezt a kategorizált listát átadtuk az egyetem képviselőinek és döntéshozóinak, akik áttekintették a szelektálást, igazolva annak megalapozottságát.

A vezetőségi és operatív szűrések eredményeként az RK pénzalapból megvalósítható ötletek köre 18 darabra szűkölt. Ezek az ötletek kerültek be a projektkidolgozó workshopra.

Itt a facilitátorok a hallgatókkal közösen, élénk diskurzus és strukturált prioritizálás keretében dolgozták fel a javaslatokat.

A hasonló témájú ötletek összevonásával, finomításával és a prioritások tisztázásával a javaslatok listáját végső 9 darab kidolgozott projektre szűkítették le, amelyek így készen álltak a projektkidolgozásra.

Projekt kidolgozás

A workshop egy félnapos, intenzív közös munkát jelentett, amely a teljes projekt során a legjobb értékelést és a legpozitívabb visszajelzéseket kapta a résztvevőktől.

A projektek kidolgozása egyrészt az ötletadókkal, másrészt az operatív csoport tagjaival zajlott. Az ötletek kidolgozása egyénileg, párokban, vagy akár kiscsoportban is zajlott, egy űrlap segítségével, amiben a hallgatók kidolgozták a megvalósítás lépéseit és a költségvetést egyaránt. Ezt követően a mesterséges intelligenciát használva készítettek plakátokat az ötleteikről. Utóbbi megoldást azért választottuk, mert nagyon kevés időnk volt a kampányolási időszakra.

Kampányolás

A plakátok online és offline kihelyezésén túl erre nem fektettek már energiát az ötletadók. Alapvetően nem is nagyon tudtak, hiszen alig maradt egy pár nap a szavazásig a kampányolásra. Ezt az időszakot fontosabbnak gondoltuk arra fordítani, hogy a szavazásra bíztassuk a hallgatókat.

Szavazás

A szavazás lebonyolítása során a megvalósítás időzítése és az egyetemi naptár sajátosságai jelentették a legnagyobb logisztikai kihívást.

A szavazás szakasza a vizsgaidőszakra esett, ami stratégiaiilag nem volt ideális, hiszen a hallgatók már nem tartózkodtak folyamatosan az egyetem épületeiben. Ezért a részvétel maximalizálása érdekében a szavazási időablakokat a kiírt vizsgák időpontjaihoz igazítottuk. Azokat az időszavakat lőttük be, amikor a vizsgarend alapján a legtöbb hallgató jelenlétére lehetett számítani a campuson. A szavazás május 26. és 29. között zajlott, naponta mintegy 2-2 órás időtartamban.

A folyamat a megbízhatóság és az anonimitás elveit követve, személyes jelenléttel valósult meg. A hallgatók diákigazolványuk bemutatásával igazolták jogosultságukat, majd a részvételi ív aláírása után kapták meg a hivatalos szavazólapot. A szavazólap kitöltése után a hallgatók urnába helyezhették el voksukat, teljes mértékben biztosítva a szavazás titkosságát.

A nehezített vizsgaidőszaki körülmények és a szűkös szavazási időszavok ellenére az elért kimondottan sikeres volt, és magas hallgatói részvételt hozott.

Összesen 109 hallgató élt a szavazati jogával és adta le voksát az urnákba.

A hallgatói szavazatok alapján az alábbi három projekt érte el a legkiemelkedőbb eredményt:

1. helyezett (Abszolút győztes): Padok kihelyezése az épület elé

Toronymagasan a legtöbb szavazatot kapta (60 szavazat)

A hallgatók számára a tanórák közötti szünetekben a közösségi és szabadtéri pihenés infrastruktúrájának megteremtése bizonyult a legégetőbb igénynek.

2. helyezett: Elsősegély mindenkinek (Egészségügyi dobozok)

A második legtöbb voksot gyűjtötte be (nagyságrendileg az első helyezett szavazatainak felét megkapva).

Ez nem csak a sérülések, vagy egészségügyi problémák esetén alkalmazható elsősegélydobozt, hanem a női mosdókban sanitary boxok kihelyezését is tartalmazta.

3. helyezett: Zöld Kassza (PET palack gyűjtő)

A harmadik legnépszerűbb ötlet, amely a visszaváltható palackok gyűjtését és az ebből származó bevételek közösségi célú újrahasznosítását tűzte ki célul.

Megvalósítás

A megvalósítási szakaszban a projekt kezdetén kitűzött elv mentén haladtunk: a folyamat végére kitalálni és megszervezni a szükséges forrásokat, miközben igyekeztünk minél inkább közösségi alapon és a helyi ökoszisztémára támaszkodva előrelépni.

Mivel a folyamat forráshiányos modellben indult, a megvalósítás során kiemelt szerepet kapott a helyi vállalkozásokkal és szolgáltatókkal való együttműködés, a „Zöld Kassza” (PET palack gyűjtő) ötlet kapcsán például felvettük a kapcsolatot a helyi hulladékgazdálkodó vállalattal. A cég partnernek bizonyult, és vállalta, hogy ingyenesen biztosít és helyez ki gyűjtőedényeket az egyetem területén.

Továbbá szerencsésen alakult és látva az ötleteket, az egyetemi vezetés sikeresen talált olyan belső intézményi forrásokat, amelyekből a többi nyertes és támogatott ötlet megvalósítása is finanszírozhatóvá vált.

Ebben a fázisban is megmutatkoztak a korábban tapasztalt kapacitásbeli és aktivitási korlátok, a megvalósítás során a projekt elején tervezett hallgatói bevonás nem tudott teljes mértékben megvalósulni; az Operatív Csoport általános passzivitása a megvalósítási szakaszra is rányomta a bélyegét. A hallgatók ugyan hozzászóltak a megvalósítási módok átgondolásához, azonban a gyakorlati, operatív megvalósításban aktívan már nem tudtak részt venni.

Kiemelnénk azonban két fontos sikert: egyrészt, hogy a HÖK vállalta a Zöld kukák ürítését. Továbbá úgy döntöttek a hallgatók, hogy a flakonokból származó bevételből fogják finanszírozni a Sanitary boxok újratöltését.

Az egyetem a nyári időszakra időzítette az ötletek tárgyiasítását és beépítését. A nyár folyamán a beszerzéseket, a kihelyezéseket (pl. épület előtti padok) és az infrastruktúra-fejlesztéseket úgy valósítják meg, hogy a következő tanév kezdetére a hallgatók már birtokba vehessék az új eszközöket és tereket.

Értékelés

A folyamatot szeretnénk volna egy külső szemmel is látni, ezért a kezdetektől fogva felkértük a K-Monitort arra, hogy kövesse velünk együtt a lépéseket és lehetőleg értékelje azokat. A K-Monitor szemszögéből nézve ilyen volt a folyamat: [LINK](#)

A külső szem mellett, nagy hangsúlyt fektettünk a visszajelzések gyűjtésére és a tanulságok levonására is, hogy a pilot projekt tapasztalatai jól hasznosíthatók legyenek a jövőbeli intézményi vagy egyetemi részvételi költségvetéseknél.

1. Online Értékelő Workshop

Az értékelés egyik fő pillérét egy strukturált online workshop jelentette, amelyen az Operatív Csoport tagjai, valamint az egyetem részéről bevont oktatók és koordinátorok vettek részt.

A workshop keretében az alábbi fő témaköröket jártuk körbe:

- A résztvevők visszajelzései alapján mely mérföldkövek működtek a leghatékonyabban
- Mely fázisok bizonyultak a legkevésbé jól sikerültnek

- Miért és milyen feltételek mellett javasolják a résztvevők a részvételi költségvetési modell adaptálását más felsőoktatási intézményekben.

A reflexiókat négy fő dimenzió mentén rendszereztük:

Ami nagyon jól működött

Ötletelés és elérhetőség: Kifejezetten sikeresnek ítélték meg az ötletgyűjtést; pozitívként emelték ki, hogy a hallgatók sok helyen adhattak be ötletet, és végül nagyon sok ötlet érkezett be.

Projektkidolgozó workshop: A hallgatók kiemelték a jó hangulatú, csapatépítő jelleget, a gördülékeny közös ötletelést és a kreatív megvalósítási ötleteket.

Szavazási fázis és elérés: Bár az időzítés nehézkes volt, a szavazás menetét (pl. a szavazófülkés megoldást) szerették. Sikerként élték meg, hogy a projekt végére sok embert sikerült megszólítani és megmozgatni, és végül sokan adták le voksukat.

A fő kihívások és hiányosságok

A visszajelzések nyíltan rámutattak a folyamat szűk keresztmetszeteire és a hallgatói aktivitás korlátaira:

Lassú információáramlás és kommunikáció: A gyenge információáramlás és a nem eléggé megalapozott kommunikáció végigkísérte a projektet.

Aktivitási korlátok: Nem minden ötletadó szeretett volna aktívan részt venni a későbbi kidolgozásban.

Időhiány a kampányban: A projektkidolgozás során kevés idő jutott a kampányanyagok (pl. plakátok) elkészítésére.

3. Mit csinálnánk másképp?

- Hosszabb előkészítési fázis: Több időt kell szánni a projekt elejére a szélesebb körű bevonás, a közösségépítés és a folyamat alapos megismertetése érdekében.
- Elköteleződés erősítése: Jobban be kell vonni a résztvevőket a kezdetektől, hogy valódi elköteleződés alakuljon ki.
- Megfelelő időkeretek biztosítása: Több időt kell hagyni a szavazás és a projektkidolgozás közötti időszakban, alkalmazkodva ahhoz, hogy a vizsgaidőszakban a hallgatók személyesen már nincsenek bent az épületben.
- Megalapozottabb kommunikáció: Tisztább, átláthatóbb és folyamatosabb kommunikációt kell kiépíteni a projekt teljes egésze alatt.

2. Értékelő interjú az egyik fő kapcsolattartóval

A workshop eredményein túl egy mélyinterjút is készítettünk az egyetemi folyamat egyik fő kapcsolattartójával. Fontos kiemelnünk, hogy az interjúalany jelentős ifjúsági munka és civil szervezeti tapasztalattal rendelkezik, így látásmódja és reflexiói kiemelkedően releváns szakmai kontextust adtak az értékeléshez.

Az interjú kitért a hallgatói autonómia, az intézményi elköteleződés, valamint a módszertani tanulságok értékelésére.

Kezdeti várakozások vs. Tapasztalt valóság

Az interjúalany kezdetben szorongással és aggodalommal tekintett a projektre, mivel korábban ő volt az új ötletek fő motorja, és nem tudta, mekkora lesz a nyitottság a kollégák, a vezetés és a hallgatók részéről egy ilyen unortodox folyamatra.

Úgy gondolja az egyetemi közeg végül meglepően jól adaptálta a folyamatot a saját működési rendszerére. Bebizonyosodott, hogy ha a hallgatókat közvetlenül megkérdezik, van véleményük. Ugyan

a megközelítésük még inkább problémaközpontú (mintsem megoldásfókuszú), a folyamatot, a szavazást és a társasjátékot kifejezetten élvezték és szerették. A folyamatnak (a társasjátéktól a közös alkalmakig) volt egy jól érezhető lendülete és közösségépítő hatása, amely során különösen az elsőéves hallgatók mutattak kiemelkedő aktivitást.

Hallgatói autonómia, HÖK és szervezeti kihívások

Míg a hallgatóság egésze jól teljesített az ötletelésnél és a szavazásnál, az Operatív Csoport és különösen a Hallgatói Önkormányzat (HÖK) nem működött a várt szinten. **A HÖK nem töltötte be valódi funkcióját sem érdekképviselői, sem projektmenedzserként, sem csapatépítési szempontból.** Az ösztöndíjban részesülő képviselők passzívak maradtak, míg a külső, önkéntes hallgatók vállaltak érdemi feladatokat.

Úgy gondolja, tradicionálisan hiányzik az a tudás és identitás, amely alapján a HÖK-ösök megértenék: a részvételi költségvetés valójában egy kulcsfontosságú érdekképviselői lehetőség, ami nagyon is kihasználható lehetne a részükről, kifejezetten ha mögötte felsővezetői nyitottság, oktatói támogatás és dedikált forrás áll.

Szociokulturális sajátosságok és állampolgári érettség

Fontos szempontként merült fel maga a társadalmi környezet is, amiben a folyamat megvalósult. Egy vidéki egyetemi karon a közéleti és demokratikus részvétel témája ugyanis ritkán jön szembe a fiatalokkal. A középiskolából hozott reflexek miatt a politika és a közélet "tabunak" számít, így a hallgatók gátlásokkal, "mínuszból" indulnak.

A hallgatók jelentős része olyan családi háttérből érkezik, ahol ők az első diplomások (akár "fekete bárány" státuszban), így a véleményformálást és az állampolgári aktivitást tanulniuk és gyakorolniuk kell.

Oktatói szerepek

Közösen megállapítottuk, hogy az oktatói kar jelentős része nem volt jelen a folyamatban. Mindössze 1-3 innovatív, tenni akaró oktató mutatott nyitottságot.

Ennek okait keresve, úgy láttuk kiemelt probléma, hogy a felsőoktatásban nem elvárás a pedagógiai képzettség. Még a fiatalabb oktatók is gyakran úgy benne ragadnak a saját oktatói szerepük bűvkörében, hogy hiányzik belőlük a türelem, az empátia, és nem tudnak emberien, partnerként bánni a hallgatókkal. Kerestük azt a pontot, ahol esetleg mégis bekapcsolhattuk volna őket, de egyelőre az oktatói bevonáson talán más keretek között érdemes beszélni. *Az mindenesetre igazolást nyert, hogy a társasjátékos szimulációs alkalmakat jobb homogén hallgatói csoportokban tartani, mert az oktatók jelenléte gátolná a diákok kötetlen megnyilvánulását.*

Összehasonlítás más folyamatokkal

Egyesületünk alapvető hozzáállása, hogy nincs két ugyanolyan folyamat. Ugyanakkor a testreszabás kereteit lehet általánosítani, például mint a feltérképező, a szelektáló, vagy a projekttervező workshopok alkalmával.

Összességében nézve a részvételi költségvetés folyamatát, az egyetem esetében is ugyanazokkal a problémákkal és kihívásokkal szembesültünk, mint az összes többi célcsoport vagy közeg esetében, ahol már alkalmaztuk a módszert:

- A magyar állampolgárok hozzáállása a részvételhez, legyenek ők akár egészen kicsik, vagy már felnőttkorúak, egészen hasonló. Mivel jelentős részük sem neveltetése, sem korábbi intézményi tapasztalatai során nem voltak részesei közösségi, demokratikus folyamatoknak korábban vagy nem vonták be őket, őket érintő döntésekbe, így az ilyen jellegű lehetőségekkel kapcsolatban többnyire

mind bizalmatlanok. Az ilyen folyamatok ismeretlenek számukra, ezért nem látják át a következményeit és sokszor akár nem is mernek kockáztatni a részvételükkel.

- A hátrányos helyzetű fiatalokra a fentiek halmozottan igazak, kiszolgáltatottságérzetük erős, hangjuk és részvételük gyenge, külön figyelmet igényelne a bevonásuk
- A részvételi költségvetés során olyan lépések valósulnak meg, amelyeket néhány közösség úgy élhet meg, hogy az ő szerepüket érinti, ezért szinte mindegyikük igyekszik valamilyen funkciót betölteni ilyenkor a folyamat közben, ezeket a funkciókat érdemes előre kitalálni, hogy mi lehet az egyes közösségek esetén
- A fiatalok szívesen rejtőznek az anonimitás mögé, ami nem segíti az ötlet kidolgozás folyamatát, de elősegíti az ötletek színességét

A folyamat során újszerűen hatott:

- Az idő egy kritikus faktor a fiatalok életében, különösen az egyetemisták esetében, emiatt az egyes lépéseket a lehető legtöbb esetben össze kellett tudnunk vonni más eseményekkel
- Erős projektmenedzsmenti szemléletet tapasztaltunk, a megvalósíthatóságról alkotott karakán véleményük meglepő volt, a hatékonyság fontos szempontként jelent meg az ötletek esetében
- Az ötletek azt sugallták alapvetően sok időt töltenek az egyetem falain belül a hallgatók, és szeretnek is ott lenni, az ötletek több, mint 60%-a infrastrukturális fejlesztés volt, amiknek a jelentős része alapfunkciók javítását takarta, ugyanakkor több olyan ötlet is volt, ami kényelmi, vagy közösségi funkciót adott volna a diákoknak.

Javaslatok más egyetemi adaptációkhoz

A folyamat mint modell meggyőző volt, és a kar elkötelezett a folytatás mellett. Az ismételteshez néhány átalakításra szükség lenne az értékelés alapján, ami alapul szolgálhatnak más egyetemek számára is:

- Fontos, hogy elegendő időt adjunk a folyamatnak. Úgy látjuk alapvetően 1 szemeszter nem volt elég, egy nagyobb megalapozással akár 1 teljes tanévre is ki lehetne terjeszteni a folyamatot. Ebből az első szemeszter felkészítő alkalmakból, demokrácia tanulásból, a társasjátékból és az operatív csoport létrehozásából és az ötletelésből állhatna.
- Elengedhetetlen egy HÖK-specifikus szervezetfejlesztés és egy érdekképviselési alapozó képzés bevezetése a jövőbeli folyamatok előtt, ami a HÖK én képén tud változtatni, segíti láttatni a szerepüket a folyamatban
- További úgynevezett szükségletfeltáró és állampolgári aktivitási workshopokra (alapozásra) van szükség a projekt indulása előtt és az ötletelés szakasza alatt
- A döntéshozón kívül érdemes megtalálni azt a koordinátori csapatot az egyetem berkein belül, akik nyitottak a folyamat lebonyolítására, nem kell munkakörhöz kötni feltétlenül ezt a szerepet, olyanokra érdemes itt gondolni, akik szeretik a fiatalokat, jól szót értenek velük, szívesen tesznek a hallgatókért és az egyetemért, aktívak az új dolgok bevezetésénél

Mit mondtak a folyamatban résztvevő diákok?

Igényekre fókuszál: "A hallgatók igényeire fókuszál, a hallgatói mindennapok javítását szolgálja."

Hatékony szükségletfeltárás: "Rávilágít arra, hogy a hallgatói szükségletek hatékonyan feltárhatók és megismerhetők – és sok dolog meglepően egyszerűen megoldható, ahogy ezt a saját példánkon is láttuk."

Valódi megoldások: "Egy-egy konkrét hallgatói probléma, esemény vagy szükséglet feltárása után közvetlen megoldást nyújt rá."